

Farkas Ferenc: Kiállítási enteriőr

Kostyál László

Farkas Ferenc 60

Az idén ünnepli 60. születésnapját Zalaegerszeg egyik legmarkánsabb szobrászművésze, Farkas Ferenc. Ebből az alkalomból jelent meg az évforduló jeles napjához (február 15.) kapcsolódóan a munkásságát számos képillusztráció segítségével 239 oldalon bemutató nagyméretű, reprezentatív album, melynek tanulmányát a pályatárs, régi barát és évfolyamtárs, Tóth Csaba Munkácsydíjas festőművész írta. Két hónappal később került megrendezésre a jubiláló művész retrospektív kiállítása. Ennek pikantériája, hogy két helyszínen – a Városi Hangverseny- és Kiállítóteremben, illetve a Gönczi

Galériában – tekinthető meg, és a két, voltaképpen önmagában is kereknek érzett rész-kiállítás hat nap eltéréssel (április 13. és 19.) nyílt meg. A messziről idetevődő érdeklődő e megoldással találkozáskor az első pillanatban talán kérdően vonhatja fel szemöldökét, majd szembesülnie kell vele, hogy a városnak még ma sincsen egy ekkora anyagot befogadni képes, megfelelő kiállítóterme. Marad a kéthelyszínes megoldás, aminek persze előnye is van: könnyebb a bemutatott alkotásokat a rendezői logika szerint csoportosítva bemutatni.

Farkas Ferenc:
Kiállítási
enterió

Farkas Ferenc:
Melankolikus
portré 2013

Az egykori zsinagógaépület nagyobb teret biztosító karzatán szélesebb keresztmetszetet láthatunk Farkas alkotásaiból. A karzat bal oldalán főleg aktszobrok, a jobb oldalon többnyire valós vagy fiktív portrék sorakoznak, a falakon a művész eddig talán soha ki nem állított rajzvázlataival. A portrék között egy-két köztéri monumentum – pl. az egerszegi Luther-szobor vagy a Fiatalok c. utcaszobor – kismintája is feltűnik. A karzatok végén néhány vitrinbe értek kerültek. A középső részen bemutatott anyag vegyesebb tematikájú, itt (illetve részben a jobb oldalon) kapott helyet Farkas több jellegzetes ciklusának (*Finálé*, *Hokusai*, *Humanisták*) néhány darabja is.

A Gönczi Galéria két kisebb termében a szobrász művészportréi tekinthetők meg. Nem csupán szorosabb értelemben vett arcmásokról van itt szó, hanem annak a Farkas interpretációja szerint készült, kerek kispasztikába vagy reliefbe fogalmazott művészettörténeti sorozatnak a darabjairól is, amelyek nagy művész-elődök, elsősorban festők alkotásainak átiratait tartalmazzák. E sorozat igazi kuriózum, az életmű egyik leghangsúlyosabb része, amelyben a

szobrász egyszersmind a súlyponti anyagot összeválogató művészettörténész és az egyes alkotások szakszerű interpretálását elvégző műértő szerepét is felvállalja. Hasonló, szubjektíven értékelő megközelítéssel jelennek meg a művészportrék is, saját művészetük legjellemzőbb jellegzetességeit hordozva.

A kiállításon – a két helyszín ellenére is most már fogalmazzunk így, egyes számban – egy rendkívül gazdag, a jeles elődökhöz méltó életmű bontakozik ki előttünk. Az elmúlt, évszázadnyi korszakot tekintve Zala megyéhez, ha nem is túl nagy számban, de kitűnő szobrászok kapcsolódtak. Büszkén vállalta kötődését az innen induló Zala György (1858-1937), a budapesti Millenniumi Emlékmű mestere, valamint a saját korában nemzetközileg is széleskörűen ismert Kisfaludi Stróbl Zsigmond (1884-1975). Hasonlóképpen büszke volt zalai származására Botfai Húvös László (1883-1972) és Boldogfai Farkas Sándor (1907-1970) is. Ők a megélhetés érdekében még kénytelenek voltak elhagyni szülőföldjüket, amely a jeles szobrászok közül először Vörös Jánosnak (1897-1963) nyújtott elegendő

(bár meglehetősen szűkös) kenyeret. Ma is büszke a megye és székhelye a két itt élő, idős mesterére: a keramikusként köztéri szobrok hosszú sorát is alkotó, Kossuth-díjas keramikusra, Németh Jánosra (1934), valamint az emblemikus szobrászra, Szabolcs Péterre (1942). Mellettük a néhány éve sajnálatosan fiatalon elhunyt, kiváló groteszk alkotások sorát készítő Fischer Györgyöt (1956-2012), valamint a köztérre szintén sokat és színvonalasan dolgozó Bérés Jánost (1954) kell megemlíteni.

Olcso szófordulat lenne úgy fogalmazni, hogy a jeles elődök és kollégák köteleznek. Farkas Ferencet nem kötelezik, legfeljebb bizonyos mértékig inspirálják, s fontos ezt hangsúlyozni, hiszen ő önálló karakter, egyértelműen a saját, jellegzetesen egyéni útját járja. Bár nyilvánvaló, hogy mind elődei, mind pályatársai munkásságára jelentős rálátással bír, ez őt lényegileg alig befolyásolja. 1986-ban diplomázott a Képzőművészeti Főiskolán, mestere az általa nagyon tisztelt Somogyi József volt. Művészi eszmélése,

majd stílusának kikristályosodása idején az új szenzibilitás, a geometrikus konstruktivizmus, a biomorf tendenciák vagy más, e korszakban virágzó késő-neoavantgárd törekvések ugyan komoly vonzerőt gyakorolhattak volna rá, számára azonban mestere figuralitásra épülő, stiláris iránymutatása mindig meggyőző alapként szolgált. Művészetét bizonyos szempontból klasszikus indíttatásúnak mondhatjuk, legalábbis abban az értelemben, hogy középpontjában szinte minden alkalommal (talán néhány érme kivételével) és jól felismerhetően az ember áll. A szobrász alapvetően térbeli formák és alakzatok segítségével közvetíti gondolatait, a klasszikus (indíttatású) szobrász ezen belül emberi formák révén. Amíg azonban a szorosabban vett klasszikus művészet a szépség érdekében hajlamos az idealizálásra, és – amennyiben nem portréről van szó – egész alakokban gondolkodik, Farkas más eszközökkel él.

A kiindulási pontot az ő művein is a primer látvány képezi, a művészi esz-

Farkas Ferenc:
Vincent Van
Gogh 2005

Farkas Ferenc:
Csik Ferenc
2014

Farkas Ferenc:
Hokusai
2008

köztárában azonban ott lapul a felületek rusztikusan elnagyolttá tételének, a groteszknak, a meghökkentésnek, a bizarrá vagy töredékessé alakításnak lehetősége is. Figuráinak legfőbb jellemzőjét mégsem ebben láthatjuk. Leginkább karakteres vonásuk az – öltözetük, megjelenésük által egyébként rögzített – idő-dimenzióból való kilépés, az időtlenség érzetének felkeltése. Nélkülöznek mindenfajta expresszivitást vagy érzelemnyilvánítást. Arcuk csak abban az esetben sugároz érzéseket, ha ez a narratíva szempontjából fontos. Általában kifejezéstelen, távolba néző, elgondolkozó, úgy is mondhatjuk: befelé forduló tekintetekkel találkozunk. A különböző alakok még akkor is statikusnak tűnnek, ha – viszonylag ritkán – mozdulatukból dinamizmus következne. Ez szoros összefüggésben van az arckifejezéssel. Nagyrészt a mimika hiánya eredményezi, hogy a figurákon abban az esetben sem érezni semmilyen kimerevített pillanatnyiságot, ha éppen mozdulat közben ábrázolja őket a szobrász. A mozdulat ilyenkor a legbelsőbb lényegükhöz tartozik.

Mintha előre beállított élőképek jelennének meg előttünk. Ennek révén elrugaszkodnak konkrét tértől és időtől, és valami általánosabb gondolat vagy érzés kifejezőivé válnak. Amíg a klasszikus szobrász a megjelenített figurákat idealizálja, Farkas Ferenc ideákat fejez ki a segítségükkel. Minden alakja, minden portréja, minden kompozíciója mögött jelen van egy az érzékelhető látványnál mélyebb, általánosabb gondolat. Az ábrázolt figura egyszerismind az általa képviselt eszmének – sőt, legfőképpen annak – a megjelenítője is. Alkotásai olyan jelképek, melyek örök emberi értékeket, vagy konkrétabb, az ábrázolthoz a tudatunkban szorosan kapcsolódó gondolatokat, jellemzőket közvetítenek.

A fentiekből következően bátran nevezhetjük Farkas Ferencet reneszánsz lelkületű, a humanizmustól vezérelt művésznek. Egy egész sorozata viseli a *Humanisták* címet, s a többnyire elgondolkozva, vagy mély diskurzusba merülve ábrázolt figurák a szobrász szimbolikus önarcképeként is értelmezhetők. Olyan értelemben mindenképpen, hogy hozzájuk hasonlóan mindig a nemeset, a szépet, az előre vivőt keresi az életben. Az ember az ő számára igazi csoda, melynek titkát egy életen át kutatva sem lehet teljességgel felderíteni és megérteni. Az emberi figura a legtökéletesebb médium, aminek segítségével gyakorlatilag bármilyen gondolatot, tartalmat képes kifejezni. Művészete mély bizalmat és hitet sugároz. Az emberben való általános hite mellett egy magasabb rendű, a belső szépségre és jóságra fókuszáló, transzcendens irányultságú hit is tükröződik munkáiról. Olyan erős belső meggyőződés, ami különösen szilárd alapot képez művészete számára. Mostani, retrospektív kiállításának anyaga négy évtizedet ölel fel, és minden reményre feljogosít abban a vonatkozásban, hogy a következő évtizedekben további remekművek sorával fog gazdagítani bennünket.